

wielkość największą p_i — stanowią początki obszarów (i) (j).
Odciętej x odpowiada:

$$q = p_i \frac{x - x_j}{x_i - x_j} \quad x_i \geq x \geq x_j$$

a przeto:

$$M_i = \frac{1}{2} p_i (x - x_j) \frac{(x_i - x)^2}{x_i - x_j} + \frac{1}{3} p_i \frac{(x_i - x)^3}{x_i - x_j}$$

$$U_i = -\frac{1}{6} p_i (x - x_j) \frac{(x_i - x)^3}{x_i - x_j} - \frac{1}{8} p_i \frac{(x_i - x)^4}{x_i - x_j}$$

$$V_i = \frac{1}{24} p_i (x - x_j) \frac{(x_i - x)^4}{x_i - x_j} + \frac{1}{30} p_i \frac{(x_i - x)^5}{x_i - x_j}$$

$$M_j = -\frac{1}{6} p_i \frac{(x_j - x)^3}{x_i - x_j} \quad U_j = \frac{1}{24} p_i \frac{(x_j - x)^4}{x_i - x_j} \quad V_j = -\frac{1}{120} p_i \frac{(x_j - x)^5}{x_i - x_j}$$

Stałe całkowania C_1, D_1 należy wyznaczyć z warunków unieruchomienia pręta na podporach.

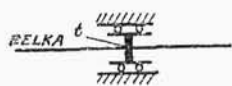
B. Część druga.

1. **Belki.** Bezwładnościowo jednorodny pręt prosty, wsparty na podporach, zwie się belką. Podpory mają uniemożliwiać ruch, jaki mogłoby nadać belce obciążenie zewnętrzne, winny być przeto należycie dobrane i celowo użyte. Obciążenie belki wzbudza równoważące przeciwdziałania jej podpór, zwane *oporami*.

a. **Osadzenie** (Rys. 63), czyli unieruchomienie przekroju poprzecznego belki stanowi jej *podpora stała* s . Do środka tego przekroju — *punktu podparcia* na osi belki przyłożone są odpory. Obciążenie płaskie wzbudza w nim trzy odpory: *siłę podłużną*, *poprzeczną*, obie w płaszczyźnie obciążenia, i *moment* do tej płaszczyzny prostopadły. Podpora stała, nieodkształcająca się może być tylko skrajną — przekrój unieruchomiony stanowić może tylko czołową ściankę belki. Przy zupełnem unieruchomieniu przekroju pośredniego — belka rozpada się na dwie belki, o wspólnej osadzonej ścianie czołowej.

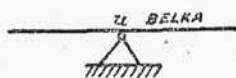

Rys. 63.

Rys. 64.

b. Osadzenie (Rys. 64), czyli unieruchomienie przekroju poprzecznego belki w tulei o posuwie osiowym, — stanowi *podporę łożyskową t*. Do środka tego przekroju — *punktu podparcia* na osi belki przyłożone są odpory. Obciążenie płaskie wzbudza w nim dwa odpory: *siłę poprzeczną*, leżącą w płaszczyźnie obciążenia i *moment* do tej płaszczyzny prostopadły.

Rys. 65.

c. Podpora przegubowa *u* o podstawie (Rys. 65) nieruchomej, płaskiej, równoległej do jednej z głównych płaszczyzn bezwładności belki, ujmuje ją przegubowo. Oś przegubu, równoległa do podstawy, przecina prostopadłe oś belki w *punkcie podparcia*. Obciążenie płaskie wzbudza w tym punkcie dwa odpory: *siłę podłużną* i *poprzeczną*, obie w płaszczyźnie obciążenia, prostopadłe do osi przegubu i do podstawy.

Rys. 66.

d. Podpora posuwna *r* (Rys. 66) o podstawie płaskiej, równoległej do jednej z głównych płaszczyzn bezwładności belki — i ruchomej na walcach w kierunku podłużnej osi belki — ujmuje ją przegubowo. Oś przegubu, równoległa do podstawy, przecina prostopadłe oś belki w *punkcie podparcia*. Obciążenie płaskie wzbudza w tym punkcie tylko jeden odpór: *siłę poprzeczną*, leżącą w płaszczyźnie obciążenia, prostopadłe do osi przegubu i do podstawy.

2. Odpory. Ogólna liczba odporów belki płasko obciążonej:

$$(o) = (r) + 2(u + t) + 3(s) \quad . \quad . \quad . \quad (115)$$

gdzie nawiasami oznaczono odpowiednio ilość podpór *r, u, t, s*.

Trzy warunkowe równania równowagi belki prostej, płasko obciążonej:

a. suma podłużnych sił skupionych i jednostkowych, zewnętrznych i odporowych równa zero,

b. suma poprzecznych sił skupionych i jednostkowych, zewnętrznych i odporowych równa zero,

c. suma momentów zewnętrznych i odporowych oraz momentów poprzecznych sił skupionych i jednostkowych, zewnętrznych i odporowych — względem bieguna, dowolnie obranego w płaszczyźnie obciążenia. — równa zero.

Z tych trzech równań możemy wyznaczyć tylko trzy odpory *izostatyczne*. Zatem ogólna liczba *trzech* odporów cechuje belkę *izostatyczną zewnętrźnie*. Mniejsza od trzech: *hypostatyczną zewnętrźnie*, niedostatecznie podpartą. Większa od trzech — *hyperstatyczną zewnętrźnie* — nadmiernie podpartą.

Podpory, dostosowane do obciążenia przestrzennego są nader różnorodne; równowaga belki wymaga spełnienia *sześciu* równań warunkowych. Zatem ogólna liczba sześciu odporów — cechuje belkę *izostatyczną zewnętrźnie*, mniejsza — *hypostatyczną* — większa — *hyperstatyczną*.

3. Odpory. Do punktu podparcia o odciętej x_l mogą być przyłożone odpory: *siła podłużna* U_l , *siła poprzeczna* V_l i *moment* W_l . Posunięcia (III. A. 3) tych sił odporowych będą odpowiednio: u_l — posuw podłużny punktu podparcia, v_l — posuw poprzeczny i w_l — obrót długostki osi pręta, wyprowadzonej z punktu podparcia.

Zerowe posunięcia cechują *podporę niesprężystą*. *Podpora sprężysta odkształca* się sprężysto pod naciskiem belki. Jej odpory:

$$U_l = -b_l u_l \quad V_l = -c_l v_l \quad W_l = -d_l w_l \quad . \quad (116)$$

zależą od sprężystych posunięć punktu podparcia, niewątpliwie różnozwrotnych z odporami. Spółczynniki sprężystości b_l, c_l, d_l są stałe w obszarze sprężystości i proporcjonalności.

4. Pionowe obciążenie płaskie. Nadal już rozpatrywać będziemy tylko jeden rzut odkształconej na pionową płaszczyznę główną XY bezwładności belki (IX. A. 10) *poziomej*. W tej płaszczyźnie leżą siły skupione pionowe, pionowe warstwy ciągłych obciążeń — oraz — pary sił poziomych momentów pionowego obciążenia płaskiego (IX. A. 3). W układzie osi stałych (IX. A. 1) obieramy kierunek (w) wzrostu wypadkowych tego obciążenia — *sprzeczny* z kierunkiem podłużnej osi X belki nieodkształconej, zatem momenty lewoskrętne są dodatnie.

Idąc w kierunku (w) wyodrębniamy na odkształconej trzy dowolne punkty: $n-1, n, n+1$ o spółrzędnych:

$$x_{n-1}, y_{n-1}, y'_{n-1} \quad x_n, y_n, y'_n \quad x_{n+1}, y_{n+1}, y'_{n+1}$$

Odcinek $(n-1, n)$ stanowi *przęsło* (n), odcinek zaś $(n, n+1)$ — *przęsło* ($n+1$). Poziome długości tych przęseł będą odpowiednio równe:

$$l_n = x_{n-1} - x_n \quad l_{n+1} = x_n - x_{n+1}$$

Nadto oznaczamy przez:

x — odciętą bieżącego punktu odkształconej.

z — poziomą odległość bieżącego punktu odkształconej w przeszłe
(n) — od punktu $n-1$.

u — poziomą odległość bieżącego punktu odkształconej w przeszłe
($n+1$) od punktu $n+1$.

M — moment zginający *tuż przed* punktem bieżącym odkształconej.

M_{n-1}, M_n, M_{n+1} — odpowiednie momenty zginające *tuż przed* punktami: $n-1, n, n+1$.

5. Wzór Bresse'a. Pionowe obciążenie płaskie belki nie wzbudza sił odporowych pionowych, przeto, po sprowadzeniu obciążenia zewnętrznego i odporowego do obranego punktu $n-1$, otrzymamy *tuż przed* tym punktem: poziomy moment zginający M_{n-1} i pionową siłę ścinającą Q_{n-1} . Zatem dla punktu bieżącego przeszła l_n :

$$M = M_{n-1} + Q_{n-1} z + (M)_z$$

i końcowego punktu n :

$$M_n = M_{n-1} + Q_{n-1} l_n + (M)_n$$

gdzie oznaczyliśmy odpowiednio przez:

$(M)_z$ — moment zginający *tuż przed* punktem bieżącym przeszła (n) wypadkowy obciążenia zewnętrznego i odporowego, działającego w odcinku od punktu $n-1$ *włącznie do punktu bieżącego wyłącznie*.

$(M)_n$ — moment zginający *tuż przed* punktem n — wypadkowy obciążenia zewnętrznego i odporowego, działającego w odcinku od punktu $n-1$ *włącznie do punktu n wyłącznie*.

Stąd bezpośrednio, rugując Q_{n-1} otrzymamy: wzór Bresse'a:

$$M = M_{n-1} + (M_n - M_{n-1}) \frac{z}{l_n} + m_n \quad \dots \quad (117)$$

w którym:

$$m_n = (M)_z - \frac{z}{l_n} (M)_n$$

oznacza moment zginający, jakiby, przy zachowaniu kierunku (w) — panował *tuż przed* punktem bieżącym o odciętej z w przeszłe (n), gdyby to przeszło wyciąć z belki i, nie zmieniając w niczem jego obciążenia — ustawić końcami na podporach: przegubowej i posuwnej.

Ten wzór, wypisany dla przęsła $(n+1)$, daje:

$$M = M_{n+1} + (M_n - M_{n+1}) \frac{u}{l_{n+1}} + m_{n+1} \quad . \quad . \quad (118)$$

gdzie przez m_{n+1} oznaczono moment zginający, jakiby, przy zachowaniu kierunku (w) — panował *tuż przed* punktem o odciętej u w przęśle $(n+1)$, gdyby to przęsło wyciąć z belki i, nie zmieniając w niczem jego obciążenia, ustawić końcami na podporach: przegubowej i posuwnej.

6. Wzory Clerc'a i Clapeyron'a. Po podstawieniu M z powyższych wzorów i uwzględnieniu zależności:

$$x_{n-1} = z + x \quad x = u + x_{n+1}$$

dla przęseł (n) , $(n+1)$ otrzymamy z trzeciego wzoru (112):

$$y_n' = \frac{y_{n-1} - y_n}{l_n} - \frac{M_{n-1}}{l_n} \int_0^{l_n} \left(1 - \frac{z}{l_n}\right) \frac{z dz}{EJ} - \frac{M_n}{l_n^2} \int_0^{l_n} \frac{z^2 dz}{EJ} - \\ - \frac{1}{l_n} \int_0^{l_n} \frac{m_n z dz}{EJ} \quad . \quad . \quad . \quad . \quad . \quad 19$$

$$y_n' = \frac{y_n - y_{n+1}}{l_{n+1}} + \frac{M_{n+1}}{l_{n+1}} \int_0^{l_{n+1}} \left(1 - \frac{u}{l_{n+1}}\right) \frac{u du}{EJ} + \frac{M_n}{l_{n+1}^2} \int_0^{l_{n+1}} \frac{u^2 du}{EJ} + \\ + \frac{1}{l_{n+1}} \int_0^{l_{n+1}} \frac{m_{n+1} u du}{EJ} \quad . \quad . \quad . \quad . \quad . \quad (120)$$

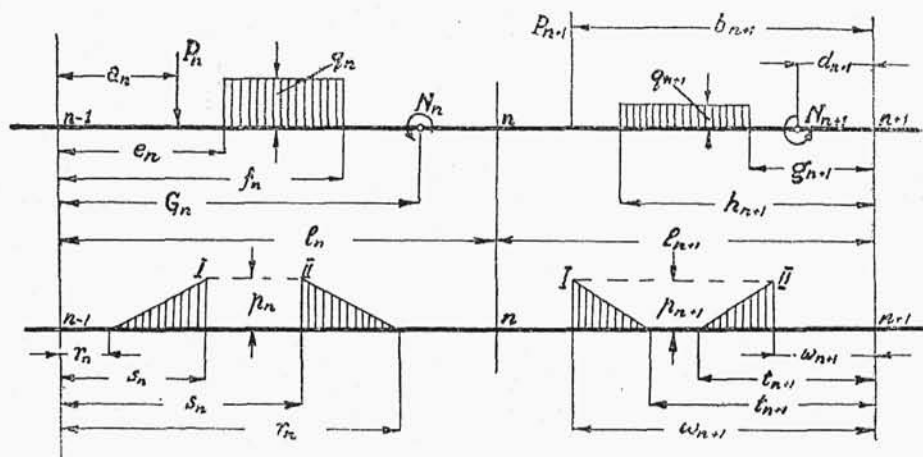
Są to wzory Clerc'a; wypływają z nich bezpośrednio wzory Clapeyron'a:

$$y_{n-1}' - y_n' = M_{n-1} \int_0^{l_n} \left(1 - \frac{z}{l_n}\right) \frac{dz}{EJ} + \frac{M_n}{l_n} \int_0^{l_n} \frac{z dz}{EJ} + \int_0^{l_n} \frac{m_n dz}{EJ} \quad (121)$$

$$\begin{aligned}
\frac{y_{n-1} - y_n}{l_n} + \frac{y_{n+1} - y_n}{l_{n+1}} &= \frac{M_{n-1}}{l_n} \int_0^{l_n} \left(1 - \frac{z}{l_n}\right) \frac{z dz}{EJ} + \\
&+ M_n \left[\frac{1}{l_n^3} \int_0^{l_n} \frac{z^2 dz}{EJ} + \frac{1}{l_{n+1}^3} \int_0^{l_{n+1}} \frac{u^2 du}{EJ} \right] + \frac{M_{n+1}}{l_{n+1}} \int_0^{l_{n+1}} \left(1 - \frac{u}{l_{n+1}}\right) \frac{u du}{EJ} + \\
&+ \frac{1}{l_n} \int_0^{l_n} \frac{m_n z dz}{EJ} + \frac{1}{l_{n+1}} \int_0^{l_{n+1}} \frac{m_{n+1} u du}{EJ} \dots \dots \dots (122)
\end{aligned}$$

Całki tych wzorów wyznaczać można wykreślnie. Ta droga najsprawniej daje wyniki przy zmiennym przekroju belki.

7. Wzory uproszczone. Moment bezwładności J_n przekroju jest stały dla całego przęsła (n), a moment J_{n+1} — stały dla całego przęsła ($n+1$). Przy obciążeniu pionowym płaskim (Rys. 67) mamy:

Rys. 67.

$$\begin{aligned}
y_n' &= \frac{y_{n-1} - y_n}{l_n} - \frac{1}{6 EJ_n} \left\{ l_n M_{n-1} + 2 l_n M_n - \right. \\
&- \sum \frac{P_n a_n}{l_n} (l_n^2 - a_n^2) - \sum \frac{N_n}{l_n} (3 c_n^2 - l_n^2) - \\
&- \sum \frac{q_n}{4 l_n} (f_n^2 - e_n^2) (2 l_n^2 - f_n^2 - e_n^2) - \\
&- \left. \sum \frac{P_n (s_n - r_n)}{2 l_n} \left[(2 s_n + r_n) \left(\frac{l_n^2}{3} - \frac{s_n^2}{5} \right) - \frac{r_n}{10} (r_n + s_n)^2 \right] \right\} \quad (123)
\end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 y_n' = & \frac{y_n - y_{n+1}}{l_{n+1}} + \frac{1}{6 E J_{n+1}} \left\{ 2 l_{n+1} M_n + l_{n+1} M_{n+1} - \right. \\
 - & \sum \frac{P_{n+1} b_{n+1}}{l_{n+1}} (l_{n+1}^2 - b_{n+1}^2) - \sum \frac{N_{n+1}}{l_{n+1}} (l_{n+1}^2 - 3 \partial_{n+1}^2) - \\
 - & \sum \frac{q_{n+1}}{4 l_{n+1}} (h_{n+1}^2 - g_{n+1}^2) (2 l_{n+1}^2 - h_{n+1}^2 - g_{n+1}^2) - \\
 - & \sum \frac{p_{n+1} (w_{n+1} - t_{n+1})}{2 l_{n+1}} \left[(2 w_{n+1} + t_{n+1}) \left(\frac{l_{n+1}^2}{3} - \frac{w_{n+1}^2}{5} \right) - \right. \\
 - & \left. \left. \frac{t_{n+1}}{10} (w_{n+1} + t_{n+1})^2 \right] \right\} \dots \dots \dots (124)
 \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 6 E \left(\frac{y_{n-1} - y_n}{l_n} + \frac{y_{n+1} - y_n}{l_{n+1}} \right) = & \frac{l_n}{J_n} M_{n-1} + 2 \left(\frac{l_n}{J_n} + \frac{l_{n+1}}{J_{n+1}} \right) M_n + \\
 + & \frac{l_{n+1}}{J_{n+1}} M_{n+1} - \sum \frac{P_n a_n}{l_n J_n} (l_n^2 - a_n^2) - \sum \frac{P_{n+1} b_{n+1}}{l_{n+1} J_{n+1}} (l_{n+1}^2 - \\
 - & b_{n+1}^2) - \sum \frac{N_n}{l_n J_n} (3 c_n^2 - l_n^2) - \sum \frac{N_{n+1}}{l_{n+1} J_{n+1}} (l_{n+1}^2 - 3 \partial_{n+1}^2) - \\
 - & \sum \frac{q_n}{4 l_n J_n} (f_n^2 - e_n^2) (2 l_n^2 - f_n^2 - e_n^2) - \\
 - & \sum \frac{q_{n+1}}{4 l_{n+1} J_{n+1}} (h_{n+1}^2 - g_{n+1}^2) (2 l_{n+1}^2 - h_{n+1}^2 - g_{n+1}^2) - \\
 - & \sum \frac{p_n (s_n - r_n)}{2 l_n J_n} \left[(2 s_n + r_n) \left(\frac{l_n^2}{3} - \frac{s_n^2}{5} \right) - \frac{r_n}{10} (r_n + s_n)^2 \right] - \\
 - & \sum \frac{p_{n+1} (w_{n+1} - t_{n+1})}{2 l_{n+1} J_{n+1}} \left[(2 w_{n+1} + t_{n+1}) \left(\frac{l_{n+1}^2}{3} - \frac{w_{n+1}^2}{5} \right) - \right. \\
 - & \left. \frac{t_{n+1}}{10} (w_{n+1} + t_{n+1})^2 \right] \dots \dots \dots (125)
 \end{aligned}$$

Wzory powyższe dostosowane są do obciążeń trójkątnych, zwróconych ostrzami ku punktom $n-1$, $n+1$. Gdy obciążenia trójkątne zwrócone są ostrzami ku punktowi n — odpowiednie wyrazy należy brać ze znakiem odwrotnym. Moment zewnętrzny, lub odporowy, przyłożony do punktu n zaliczać trzeba do przęsła $(n+1)$, następnego — w kierunku (w) wzrostu momentów zginających.

8. Belka pozioma. Poziomą, prostą oś X belki nieodkształconej wyprowadzono ze środka jej prawej ścianki czołowej wlewo. Kierunek (w) obrano wprawo, sprzecznie z kierunkiem osi X .

Punkty podparcia oznaczono kolejnymi numerami n , od zerowego — skrajnego lewego, do skrajnego prawego — w . Wszystkim podporom, prócz jednej, nadano posuw poziomy, swobodny, po osi X — ze względu na cieplikową rozszerzalność belki. Wszystkie podpory są przeto łożyskowe, lub posuwne, prócz jednej: stałej lub przegubowej — koniecznej do unieruchomienia belki.

Odcinek odkształconej, zawarty pomiędzy dwoma kolejnymi punktami podparcia: $n-1, n$ belki, stanowi jej przęsło (n). Belka (w)—przęsłowa ma $w+1$ punktów podparcia: $0, 1, 2, 3 \dots w$. Może wystawać poza podpory skrajne. Jej wystające odcinki będziemy nazywali odpowiednio: *wspornikiem lewym* i *prawym*.

Przy obciążeniu pionowym płaskim niema osiowych sił zewnętrznych i odporowych. Zatem podłużne wymiary belki, pierwotnie poziome, można uważać za niezmiennie, przy wygięciach płaskich nieznacznych, praktycznie jedynie dopuszczalnych, a stałe lub przegubowe odpory — utożsamiać odpowiednio z łożyskowemi lub posuwnemi.

Przez M_n i Q_n oznaczamy moment zginający i siłę ścinającą tuż przed punktem podparcia n . Do tego punktu mogą być przyłożone odpory: siła pionowa V_n i poziomy moment W_n . Tuż za punktem podparcia — moment zginający, będzie więc: $M_n + W_n$, a siła ścinająca: $Q_n + V_n$.

9. Równania statyki. Przedewszystkiem:

$$M_o = M_l \quad . \quad , \quad , \quad , \quad , \quad , \quad . \quad (126)$$

gdzie M_l oznacza moment zginający tuż przed zerowym punktem podparcia belki — wypadkowy pionowego płaskiego obciążenia, działającego na lewy wspornik aż do owego punktu — *wyłącznie*.

Dalej dla przęsła pierwszego:

$$M_1 = M_0 + W_0 + (V_0 + Q_0) l_1 + (M)_1$$

gdzie oznaczono przez $(M)_1$ — moment zginający tuż przed pierwszym punktem podparcia, — wypadkowy pionowy obciążenia płaskiego, działającego na przęsło *pierwsze*, pomiędzy zerowym i pierwszym punktami podparcia — *wyłącznie*.

Stąd bezpośrednio:

$$V_0 = -\frac{M_0}{l_1} + \frac{M_1}{l_1} - \frac{W_0}{l_1} + v_0 \quad . \quad . \quad . \quad . \quad (127)$$

gdzie:

$$v_0 = -Q_0 - \frac{1}{l_1}(M)_1$$

oznacza sumę odporów pionowych, jakieby panowały w zerowych punktach lewego wspornika i przęsła pierwszego, gdyby te odcinki powycinać z belki, i nie zmieniając w niczem ich obciążeń zewnętrznych — wspornik osadzić w zerowym punkcie na podporze stałej, a przęsło — ustawić końcami na podporach: przegubowej i posuwnej. Odpory V_0 i W_0 należy przytem pominąć.

Dalej, dla przęseł $(n), (n+1)$:

$$M_n = M_{n-1} + W_{n-1} + (Q_{n-1} + V_{n-1})l_n + (M)_n$$

$$M_{n+1} = M_n + W_n + [Q_n + V_n + (P)_n]l_{n+1} + (M)_{n+1}$$

gdzie oznaczono odpowiednio przez:

$(P)_n$ — sumę pionowych sił skupionych i jednostkowych pionowego obciążenia płaskiego, działającego na przęsło (n) pomiędzy punktami podparcia: $n-1, n$ — wyłącznie.

$(M)_n$ — moment zginający tuż przed punktem podparcia n , — wypadkowy pionowego obciążenia płaskiego, działającego na przęsło (n) — pomiędzy punktami podparcia: $n-1, n$ — wyłącznie.

$(M)_{n+1}$ — moment zginający tuż przed punktem $n+1$, wypadkowy pionowego obciążenia płaskiego, działającego na przęsło $(n+1)$, pomiędzy punktami podparcia: $n, n+1$ — wyłącznie.

Stąd bezpośrednio:

$$V_n = \frac{M_{n-1}}{l_n} - \left(\frac{1}{l_n} + \frac{1}{l_{n+1}} \right) M_n + \frac{M_{n+1}}{l_{n+1}} + \frac{W_{n-1}}{l_n} - \frac{W_n}{l_{n+1}} + v_n$$

gdzie:

(128)

$$v_n = - (P)_n + \frac{1}{l_n} (M)_n - \frac{1}{l_{n+1}} (M)_{n+1}$$

oznacza sumę odporów pionowych, jakieby panowały w punktach n przęseł $(n), (n+1)$, gdyby te przęsła powycinać z belki, i nie zmieniając w niczem ich obciążeń — poustawiać końcami na podporach: przegubowej i posuwnej. Odpory $V_{n-1}, V_n, V_{n+1}, W_{n-1}, W_n, W_{n+1}$ należy przy tem pominąć.

Dla ostatniego przęsła:

$$M_w = M_{w-1} + W_{w-1} + (Q_{w-1} + V_{w-1})l_w + (M)_w$$

gdzie oznaczono przez:

$(M)_w$ — moment zginający tuż przed punktem podparcia w , —
wypadkowy pionowego obciążenia płaskiego, działają-
cego na przęsło (w) — pomiędzy punktami podpar-
cia: $w-1, w$ — *wyłącznie*.

Nadto moment bieżący w końcowym, prawym punkcie odkształ-
conej:

$$M_w + W_w + [Q_{w-1} + V_{w-1} + (P)_w + V_w] l + (M) = 0$$

gdzie oznaczono przez l — długość prawego wspornika belki,
przez: $(P)_w$ — sumę pionowych sił skupionych i jednostkowych,
pionowego obciążenia płaskiego, działającego na przęsło (w)
pomiędzy punktami podparcia: $w-1, w$ — *wyłącznie*.

(M) — moment zginający, *tuż przed* końcowym prawym
punktem belki — wypadkowy obciążenia pionowego
płaskiego, działającego na prawy wspornik od począt-
kowego punktu w — *wyłącznie*.

Stąd bezpośrednio:

$$V_w = \frac{M_{w-1}}{l_w} - \frac{M_w}{l_w} + \frac{W_{w-1}}{l_w} + v_w \quad . \quad . \quad . \quad (129)$$

gdzie:

$$v_w = -(P)_w + \frac{1}{l_w} (M)_w - \frac{(M) + M_p}{l}$$

oznacza sumę odporów pionowych, jakieby panowały w punktach
 w przęsła (w) i prawego wspornika, gdyby te odcinki powyci-
nać z belki, i nie zmieniając ich obciążeń — wspornik — osa-
dzić w punkcie w na podporze stałej, a przęsło (w) końcami
ustawić na podporach: przegubowej i posuwnej. Odpory: V_{w-1} ,
 V_w , W_{w-1} , W_w należy przy tem pominąć.

Łatwo jest dowieść słuszności ostatniego wzoru, rugując
 Q_{w-1} , V_{w-1} z poprzednich, przyczem równanie statyki—momen-
tów w punkcie w daje:

$$M_w + W_w - M_p = 0 \quad . \quad . \quad . \quad . \quad (130)$$

gdzie M_p oznacza moment względem punktu podparcia w , jako
bieguna, — wypadkowy pionowego płaskiego obciążenia, dzia-
łającego na prawy wspornik, począwszy od punktu w — *wy-
łącznie*.

10. Wzory ostateczne. Dla obciążenia pionowego płaskiego (Rys. 67) mamy:

$$M_0 = \Sigma P_0 b_0 + \Sigma N_0 + \Sigma q_0 (f_0 - e_0) \left(l_0 - \frac{1}{2} f_0 - \frac{1}{2} e_0 \right) + \\ + \Sigma \frac{1}{6} p_0 (s_0 - r_0) (3 l_0 - 2 s_0 - r_0)$$

$$V_0 = -\frac{1}{l_1} (M_0 - M_1 + W_0) - \Sigma P_0 - \Sigma \frac{P_1 b_1}{l_1} - \\ - \Sigma \frac{N_1}{l_1} - \Sigma q_0 (f_0 - e_0) - \Sigma \frac{q_1}{2 l_1} (h_1^2 - g_1^2) - \\ - \Sigma \frac{1}{2} p_0 (s_0 - r_0) - \Sigma \frac{p_1}{6 l_1} (w_1 - t_1) (t_1 + 2 w_1)$$

$$V_n = \frac{M_{n-1}}{l_n} - \left(\frac{1}{l_n} + \frac{1}{l_{n+1}} \right) M_n + \frac{M_{n+1}}{l_{n+1}} + \frac{W_{n-1}}{l_n} - \\ - \frac{W_n}{l_{n+1}} - \Sigma \frac{P_n a_n}{l_n} - \Sigma \frac{P_{n+1} b_{n+1}}{l_{n+1}} + \Sigma \frac{N_n}{l_n} - \\ - \Sigma \frac{N_{n+1}}{l_{n+1}} - \Sigma \frac{q_n}{2 l_n} (f_n^2 - e_n^2) - \Sigma \frac{q_{n+1}}{2 l_{n+1}} (h_{n+1}^2 - g_{n+1}^2) - \\ - \Sigma \frac{p_n}{6 l_n} (s_n - r_n) (2 s_n + r_n) - \Sigma \frac{p_{n+1}}{6 l_{n+1}} (w_{n+1} - t_{n+1}) \cdot \\ \cdot (2 w_{n+1} + t_{n+1}) \quad . \quad (131)$$

$$V_w = \frac{1}{l_w} (M_{w-1} - M_w + N_{w-1}) - \Sigma \frac{P_w a_w}{l_w} - \Sigma P + \\ + \Sigma \frac{N_w}{l_w} - \Sigma \frac{q_w}{2 l_w} (f_w^2 - e_w^2) - \Sigma q (h - g) - \\ - \Sigma \frac{p_w}{6 l_w} (s_w - r_w) (2 s_w + r_w) - \Sigma \frac{1}{2} p (w - t)$$

$$M_w + W_w = \Sigma P_a - \Sigma N + \Sigma \frac{1}{2} q (f^2 - e^2) + \\ + \Sigma \frac{1}{6} p (s - r) (2 s + r)$$

Przynależność lewemu wspornikowi zaznaczono tu zerowemi dolnemi wskaźnikami. Prawemu wspornikowi — ich pominięciem. Wzory powyższe dotyczą obciążeń trójkątnych (I), ostrzami zwróconych ku punktom $n-1, n+1$. Wyrazy, zawierające p_n i p_{n+1} należy brać ze znakiem odwrotnym, gdy odpowiednie obciążenia trójkątne (II), zwrócone są ostrzami ku punktowi n .

11. Belki na podporach. Pierwotnie prosta, pozioma oś X belki staje się odkształconą, leżącą w płaszczyźnie głównej XY bezwładności tej belki — pod obciążeniem pionowym płaskim, tkwiącem w płaszczyźnie XY .

Odcięte x_n punktów podparcia:

$$n=0, 1, 2, \dots, w$$

odkształconej mogą uchodzić za niezmiennie przy ugięciach belki nieznacznych, praktycznie jedynie dopuszczalnych.

Rzędne y_n tych samych punktów są również niezmiennie lecz tylko dla *podpór niesprężystych* i równe odpowiednim rzędnym $(y_n)_0$ — pierwotnym. Dla *podpór sprężystych*:

$$y_n = (y_n)_0 - \frac{V_n}{c_n} \quad . \quad . \quad . \quad . \quad . \quad (132)$$

Nadto w punkcie podparcia na *podporze niesprężystej łożyskowej* lub *stałej* — pochylenie y'_n stycznej odkształconej jest niezmiennie przy odkształceniu i równe odchyleniu pierwotnemu $(y'_n)_0$, ponieważ jego przyrost:

$$\frac{t}{G F_n} Q_n \quad \frac{t}{G F_n} (Q_n + V_n)$$

zależny od siły ścinającej (VI. B. 7) tuż przed, lub tuż za środkiem n przekroju podpartego F_n można w ogólnym przypadku pominąć, jako znikomy.

Dla *sprężystych podpór łożyskowych, lub stałych*:

$$y'_n = (y'_n)_0 - \frac{W_n}{\partial_n} \quad . \quad . \quad . \quad . \quad . \quad (133)$$

12. Wyznaczanie odkształconej. W najogólniejszym przypadku belki wspartej na podporach: sprężystych, niesprężystych lub sprężystych co do jednego z odporów, niesprężystych co do drugiego — wszystkie y_n, y'_n wzorów Clerc'a — podstawieniem z (132), (133) wyrazimy przez: $(y_n)_0, (y'_n)_0, V_n, W_n$.

Zatem, po podstawieniu wszystkich V_n ze wzorów statyki — będziemy mieli $(2w+2)$ równań, wiążących $(w+1)$ momentów M_n i tyleż W_n . Ostatecznie — po wyrugowaniu $(w+1)$ momentów W_n lub $(y_n')_0$ otrzymamy $(w+1)$ równań, z których wyznaczymy wszystkie M_n a następnie kolejno wszystkie pozostałe: W_n, V_n, y_n, y_n' . Ta droga, zresztą zawsze dość uciążliwa, daje wyniki słuszne w przypadku wszystkich podpór obustronnego działania.

Podpory jednostronnego działania dają odpory tylko jednego znaku, to też po otrzymaniu V_n, W_n i sprawdzeniu właściwości ich znaków, wszystkie podpory jednostronnego działania przynależne odporom niewłaściwego znaku — należy pominąć, i — zacząć znów od początku, lecz już — bez tych podpór.

Wreszcie, chcąc znaleźć rzędne: y, y' odkształconej, przynależne odciętej x , wyodrębniamy przęsło (n) belki, w którym leży koniec tej odciętej. Wzory Clerc'a lub Clapeyron'a, wypisane dla przęseł (x_{n-1}, x) (x, x_n) dadzą wprost szukane rzędne y, y' odkształconej. (L. Karasiński. Przegląd Techniczny. R. 1923 str. 380, R. 1927 str. 212—214, 329—331, 626—630).

13. Wzór Lévy. Wzór Clapeyron'a (122) zawiera trzy momenty zginające: M_{n-1}, M_n, M_{n+1} , panujące tuż przed punktami: $n-1, n, n+1$, dowolnie obranymi na odkształconej w kierunku (w) — wzrostu wypadkowych pionowego obciążenia płaskiego.

Wyodrębnijmy w przęśle (n) punkt odkształconej — *wytyczny* w poziomej odległości w' od punktu n , a w przęśle $(n+1)$ drugi punkt wytyczny na odkształconej — w poziomej odległości w'' od tegoż punktu n . Tuż przed punktami *wytycznymi* panują momenty zginające: (117), (118):

$$M' = M_{n-1} + (M_n - M_{n-1}) \frac{l_n - w'}{l_n} + m'$$

$$M'' = M_{n+1} + (M_n - M_{n+1}) \frac{l_{n+1} - w''}{l_{n+1}} + m''$$

a przeto:

$$M_{n-1} = \frac{M' - m'}{w'} l_n - M_n \frac{l_n - w'}{w'}$$

$$M_{n+1} = \frac{M'' - m''}{w''} l_{n+1} - M_n \frac{l_{n+1} - w''}{w''}$$

Stąd, po podstawieniu we wzór (122) otrzymamy wzór L é v y:

$$\begin{aligned} \frac{y_{n-1} - y_n}{l_n} + \frac{y_{n+1} - y_n}{l_{n+1}} &= \frac{M' - m'}{w'} \int_0^{l_n} \left(1 - \frac{z}{l_n}\right) \frac{z dz}{E J_n} + \\ &+ \frac{M'' - m''}{w''} \int_0^{l_{n+1}} \left(1 - \frac{u}{l_{n+1}}\right) \frac{u du}{E J_{n+1}} + \frac{1}{l_n} \int_0^{l_n} \frac{m_n z dz}{E J_n} + \\ &+ \frac{1}{l_{n+1}} \int_0^{l_{n+1}} \frac{m_{n+1} u du}{E J_{n+1}} \dots \dots \dots (134) \end{aligned}$$

o ile dobierzemy w' i w'' tak, aby współczynnik przy M_n był równy zeru. Inaczej mówiąc w' i w'' winny spełniać równanie:

$$\begin{aligned} \frac{1}{w'} \int_0^{l_n} \left(1 - \frac{z}{l_n}\right) \frac{z dz}{E J_n} + \frac{1}{w''} \int_0^{l_{n+1}} \left(1 - \frac{u}{l_{n+1}}\right) \frac{u du}{E J_{n+1}} &= \frac{1}{l_n} \int_0^{l_n} \frac{z dz}{E J_n} + \\ &+ \frac{1}{l_{n+1}} \int_0^{l_{n+1}} \frac{u du}{E J_{n+1}} \end{aligned}$$

Gdy moment bezwładności J_n jest stały dla całego przęsła (n) a moment J_{n+1} — stały dla całego pręta ($n+1$), równanie (125) da:

$$\begin{aligned} 6 E \left(\frac{y_{n-1} - y_n}{l_n} + \frac{y_{n+1} - y_n}{l_{n+1}} \right) &= \frac{l_n^2 M' - m'}{J_n w'} + \frac{l_{n+1}^2 M'' - m''}{J_{n+1} w''} - \\ &- \sum \frac{P_n a_n}{l_n J_n} (l_n^2 - a_n^2) - \sum \frac{P_{n+1} b_{n+1}}{l_{n+1} J_{n+1}} (l_{n+1}^2 - b_{n+1}^2) - \\ &- \sum \frac{N_n}{l_n J_n} (3 c_n^2 - l_n^2) - \sum \frac{N_{n+1}}{l_{n+1} J_{n+1}} (l_{n+1}^2 - 3 d_{n+1}^2) - \\ &- \sum \frac{q_n}{4 l_n J_n} (f_n^2 - e_n^2) (2 l_n^2 - f_n^2 - e_n^2) - \end{aligned}$$

$$\begin{aligned}
 & - \sum \frac{q_{n+1}}{4 l_{n+1} J_{n+1}} (h_{n+1}^2 - g_{n+1}^2) (2 l_{n+1}^2 - h_{n+1}^2 - g_{n+1}^2) - \\
 & - \sum \frac{p_n (s_n - r_n)}{2 l_n J_n} \left[(2 s_n + r_n) \left(\frac{1}{3} l_n^2 - \frac{1}{5} s_n^2 \right) - \frac{1}{10} r_n (r_n + s_n)^3 \right] - \\
 & - \sum \frac{p_{n+1} (w_{n+1} - t_{n+1})}{2 l_{n+1} J_{n+1}} \left[(2 w_{n+1} + t_{n+1}) \left(\frac{1}{3} l_{n+1}^2 - \frac{1}{5} w_{n+1}^2 \right) - \right. \\
 & \left. - \frac{1}{10} t_{n+1} (w_{n+1} + t_{n+1})^2 \right] \quad \dots \dots \dots (135)
 \end{aligned}$$

z równaniem dodatkowym:

$$\frac{1}{w'} \frac{l_n^2}{J_n} + \frac{1}{w''} \frac{l_{n+1}^2}{J_{n+1}} = 3 \left(\frac{l_n}{J_n} + \frac{l_{n+1}}{J_{n+1}} \right)$$

Te wzory niekiedy ułatwiają obliczenia.

14. Wpływ sił ścinających. W obszarze jednolitej zmienności momentu zginającego M , jego pierwszej i drugiej pochodnych względem x , równanie (111):

$$y' = \frac{M}{EJ} \pm \frac{t}{GF} \frac{d^2 M}{dx^2}$$

całkowane dwukrotnie, daje:

$$\begin{aligned}
 y' &= \int \frac{M}{EJ} dx \pm \int \frac{t}{GF} \frac{d^2 M}{dx^2} dx + A \\
 y &= x \int \frac{M}{EJ} dx - \int \frac{Mx}{EJ} dx \pm x \int \frac{t}{GF} \frac{d^2 M}{dx^2} dx \mp \\
 &\mp \int \frac{tx}{GF} \frac{d^2 M}{dx^2} dx + Ax + B
 \end{aligned}$$

Gdziekolwiek na odkształconej obieramy punkt *wytoczny*. Przynależne mu:

$$x_0, y_0, y_0'$$

spełnią powyższe równania. Odejmując dwa drugie, wypisane dla x i x_0 , pozbędziemy się stałej B . Stałą A wyrugujemy przez podstawienie z dwóch pierwszych równań, wypisanych dla x_0 i x . Tą drogą otrzymamy równania całkowe:

$$\begin{aligned}
 y' - y_0' &= \int_{x_0}^x \frac{M}{EJ} dx \pm \int_{x_0}^x \frac{t}{GF} \frac{d^2 M}{dx^2} dx \\
 y - y_0 &= y_0'(x - x_0) + x \int_{x_0}^x \frac{M}{EJ} dx - \int_{x_0}^x \frac{Mx}{EJ} dx \pm x \int_{x_0}^x \frac{t}{GF} \frac{d^2 M}{dx^2} dx \mp \\
 &\quad \mp \int_{x_0}^x \frac{tx}{GF} \frac{d^2 M}{dx^2} dx \quad \dots \dots \dots (136) \\
 y' &= \frac{y - y_0}{x - x_0} + \frac{1}{x - x_0} \int_{x_0}^x \frac{M(x - x_0)}{EJ} dx + \frac{1}{x - x_0} \int_{x_0}^x \frac{t(x - x_0)}{GF} \frac{d^2 M}{dx^2} dx
 \end{aligned}$$

Górne znaki w tych wzorach należy brać, gdy kierunek (w) wzrostu wypadkowych pionowego płaskiego obciążenia jest jednozwrótny z osią X pręta. Dolne znaki — gdy — różnozwrótny.

Możnaby tą drogą uzupełnić wzory Clerc'a i Clapeyron'a wyrazami, zależnemi od sił ścinających. Nie podaję wzorów w ten sposób otrzymanych, ponieważ różnice, wynikające z użycia tych, lub owych wzorów — praktycznie — są bez znaczenia.

15. Belka na sprężystym podłożu. Na płaskim poziomym podłożu leży nieważka belka prosta, nieobciążona. Jej oś poziomą oznaczmy przez X i nadamy jej zwrot w lewo. Prostopadłą oś Y — w dół. Dodatnia oś Z leży poza płaszczyzną główną XY bezwładności belki. Pod obciążeniem pionowym w XY zawartem, belka ugina się i obniża wraz z podłożem. Podłoże jest sprężyste, gdy po stopniowym odciążeniu — belka wraz z podłożem powraca do pierwotnego położenia.

W obszarze sprężystości i proporcjonalności sprzeciw s podłoża jest proporcjonalny do rzędnej y odkształconej w tem miejscu; zatem:

$$s = -ay$$

gdzie przez a oznaczyliśmy *spółczynnik sprężystości podłoża*.

Dla belki o stałym przekroju i obciążeniu jednostkowym q zależnem od x , równanie różniczkowe odkształconej (IX. A. 8) będzie:

$$EJy''' = q - ay$$

Jego całka:

$$y = Y + \frac{1}{a} \left[q - \frac{\frac{d^4 q}{dx^4}}{(n\sqrt{2})^4} + \frac{\frac{d^8 q}{dx^8}}{(n\sqrt{2})^8} - \frac{\frac{d^{12} q}{dx^{12}}}{(n\sqrt{2})^{12}} + \dots \right] \quad (137)$$

gdzie:

$$Y = Ae^{nx} \sin(nx) + Be^{nx} \cos(nx) + Ce^{-nx} \sin(nx) + De^{-nx} \cos(nx) \quad n = \sqrt[4]{\frac{a}{4EJ}}$$

Zatem:

$$Y' = n \{ Ae^{nx} [\sin(nx) + \cos(nx)] - Be^{nx} [\sin(nx) - \cos(nx)] - Ce^{-nx} [\sin(nx) - \cos(nx)] - De^{-nx} [\sin(nx) + \cos(nx)] \}$$

$$Y'' = 2n^2 [Ae^{nx} \cos(nx) - Be^{nx} \sin(nx) - Ce^{-nx} \cos(nx) + De^{-nx} \sin(nx)]$$

$$Y''' = -2n^3 \{ Ae^{nx} [\sin(nx) - \cos(nx)] + Be^{nx} [\sin(nx) + \cos(nx)] - Ce^{-nx} [\sin(nx) + \cos(nx)] + De^{-nx} [\sin(nx) - \cos(nx)] \}$$

Kierunek (w) wzrostu wypadkowych obciążenia obieramy różnowrotny z osią X a przeto:

$$y'' = \frac{M}{EJ} \quad y''' = -\frac{Q}{EJ}$$

gdzie przez Q, M oznaczono siłę ścinającą i moment zginający tuż przed punktem bieżącym odkształconej, przynależnym odciętej x .

Powyższe wzory są słuszne w obszarze jednolitej zmienności wypadkowych obciążenia. Wszelka przerwa ciągłości tych wypadkowych stanowi granicę dawnego i początek nowego obszaru.

C. Część trzecia.

1. **Pojęcia ogólne.** W układzie osi stałych (IX. A. 1) odcięta środka lewej ścianki czołowej belki nieodkształconej, stanowi jej długość pierwotną. W płaszczyźnie głównej XY bezwładności belki leży jej obciążenie pionowe. Kierunek (w) wzrostu jego wypadkowych: M — momentu zginającego i Q — siły ści-